

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

ŽALBENO VEĆE

Hag, 15. decembar 2015.

Sažetak presude Žalbenog veća u postupku protiv Stanišića i Simatovića

U nastavku je sažetak presude koju je danas pročitao sudija Fausto Pocar.

U skladu s praksom ovog suda, neću čitati tekst presude, osim dispozitiva. Umesto toga, sazeću zaključke Žalbenog veća. Ovaj usmeni sažetak ne predstavlja deo službene i merodavne presude Žalbenog veća, koja će stranama u postupku biti podeljena po završetku ovog zasedanja.

KONTEKST

Događaji koji su povod za ovaj žalbeni postupak odigrali su se u periodu od aprila 1991. do decembra 1995. godine u Srpskoj autonomnoj oblasti Krajina, odnosno "SAO Krajini", i u Srpskoj autonomnoj oblasti Slavonija, Baranja i Zapadni Srem, odnosno "SAO SBZS" u Hrvatskoj, kao i u opštinama Bijeljina, Bosanski Šamac, Doboj, Sanski Most, Trnovo i Zvornik u Bosni i Hercegovini.

Tokom cele 1991. godine, g. Stanišić se nalazio na položaju zamenika načelnika Službe državne bezbednosti, poznate pod nazivom SDB, u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije. Od 31. decembra 1991. do oktobra 1998. godine, bio je načelnik SDB-a Srbije. Gospodin Simatović počeo je da radi u Drugoj upravi SDB-a Srbije u Beogradu najkasnije u decembru 1990. Dana 29. aprila 1992, g. Simatović imenovan je za zamenika načelnika Druge uprave SDB-a Srbije, a to imenovanje stupilo je na snagu 1. maja 1992. godine. Dana 12. maja 1993, g. Simatović je imenovan na položaj specijalnog savetnika u SDB-u.

Tužilaštvo tereti g. Stanišića i g. Simatovića za počinjenje zločina na prethodno pomenutim lokacijama putem njihovog učestvovanja u udruženom zločinačkom poduhvatu ("UZP"), za koji se navodi da je nastao najkasnije u aprilu 1991. i trajao barem do 31. decembra 1995. godine. Navodi se da je zajednički zločinački cilj tog UZP-a bilo prisilno i trajno uklanjanje većine nesrba, prvenstveno Hrvata, bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata, s velikih područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Prema optužnici, to je obuhvatalo izvršenje ubistava koja su predstavljala kršenje zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovečnosti, kao i izvršenje deportacija, drugih nehumanih dela (prisilno premeštanje) i progona (putem ubistva, deportacije i drugih nehumanih dela (prisilno premeštanje)) kao zločina protiv čovečnosti. Alternativno, u optužnici se navodi da je cilj UZP-a obuhvatao deportaciju i prisilno premeštanje, a da su g. Stanišić i g. Simatović ubistvo i progon mogli razumno da predvide.

Osim toga, g. Stanišić i g. Simatović u optužnici se terete da su planirali, naređivali i/ili na drugi način pomagali i podržavali planiranje, pripremanje i/ili izvršenje krivičnih dela navedenih u optužnici.

Pretno veće - u sastavu sudija Orije, sudija Picard i sudija Gwaunza - utvrdilo je da su mnoga krivična dela navedena u optužnici zaista počinile razne srpske snage na gore

www.icty.org

Follow the ICTY on [Facebook](#), [Twitter](#) and [YouTube](#)

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-8752; 512-5343; 512-5356

pomenutim lokacijama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Međutim, Pretresno veće, uz suprotno mišljenje sudije Picard, nije utvrdilo krivicu ni g. Stanišića ni g. Simatovića za počinjenje tih krivičnih dela na osnovu odgovornosti za UZP, budući da je ustanovilo da nije utvrđeno van razumne sumnje da su oni imali *mens reu* nužnu za odgovornost na osnovu UZP-a.

Pretresno veće takođe je utvrdilo da nije dokazano van razumne sumnje da su g. Stanišić ili g. Simatović planirali i/ili naredili ta krivična dela. Nadalje, Pretresno veće, uz suprotno mišljenje sudije Picard, ustanovilo je da *actus reus* za odgovornost na osnovu pomaganja i podržavanja nije utvrđena van razumne sumnje i da stoga ni g. Stanišić ni g. Simatović nisu odgovorni za pomaganje i podržavanje tih krivičnih dela.

Shodno tome, Pretresno veće, uz suprotno mišljenje sudije Picard, zaključilo je da g. Stanišić i g. Simatović nisu krivi ni po jednoj tački optužnice.

ŽALBE

Tužilaštvo je uložilo žalbu na Prvostepenu presudu po tri osnova. Žalbeno veće je saslušalo usmenu argumentaciju strana u postupku 6. jula 2015. godine.

Osvrnuću se prvo na prvi žalbeni osnov Tužilaštva. U okviru tog osnova, Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava i u utvrđivanju činjenica kada je ustanovilo da nije utvrđena *mens rea* g. Stanišića i g. Simatovića potrebna za odgovornost na osnovu UZP-a. U okviru istog osnova, Tužilaštvo iznosi tri podosnova.

U svom žalbenom podosnovu 1(A), Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće pogrešno primenilo pravo kada je propustilo da presudi i/ili iznese obrazloženo mišljenje o bitnim obeležjima odgovornosti na osnovu UZP-a, konkretno, o postojanju zajedničkog zločinačkog cilja i o Stanišićevom i Simatovićevom doprinosu tom cilju.

Žalbeno veće primećuje da Pretresno veće, pre nego što je došlo do svog zaključka o *mens rei* g. Stanišića i g. Simatovića, nije prvo presudilo da li postoje obeležja za *actus reus* odgovornosti na osnovu UZP-a, odnosno postojanje zajedničkog zločinačkog cilja, pluralitet osoba i doprinos g. Stanišića i g. Simatovića zajedničkom zločinačkom cilju UZP-a. Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, smatra, s obzirom na okolnosti ovog predmeta i iz razloga koji se iznose u presudi, da je Pretresno veće moglo da presudi i iznese obrazloženo mišljenje o *mens rei* g. Stanišića i g. Simatovića za odgovornost na osnovu UZP-a tek pošto je utvrdilo postojanje i opseg zajedničkog zločinačkog cilja koji je delilo više lica, te pošto je ocenilo da li su postupci g. Stanišića i g. Simatovića predstavljali doprinos tom zajedničkom zločinačkom cilju. Takvim svojim postupkom Pretresno veće je počinilo grešku u primeni prava jer je propustilo da presudi i iznese obrazloženo mišljenje o bitnim obeležjima odgovornosti na osnovu UZP-a. Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, stoga usvaja žalbeni podosnov 1(A) Tužilaštva.

S obzirom na svoj zaključak o žalbenom podosnovu 1(A) Tužilaštva, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, smatra da nema potrebe da razmatra argumente Tužilaštva iz ostalih podosnova prvog žalbenog osnova i odbacuje ih kao bespredmetne. Sada prelazim na drugi žalbeni osnov Tužilaštva. U okviru ovog žalbenog osnova, Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava kao i grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je utvrdilo da *actus reus* za pomaganje i podržavanje nije zadovoljen u pogledu ponašanja g. Stanišića i g. Simatovića u vezi sa zločinima počinjenim u opštinama Bosanski Šamac i Doboj u Bosni i Hercegovini, kao i u SAO Krajini, te da je pogrešilo kada ih je oslobodilo optužbi za pomaganje i podržavanje tih zločina.

U žalbenom podosnovu 2(A), Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo u primeni prava kada je zaključilo da postupci lica koje pomaže i podržava moraju biti konkretno usmereni na pomaganje u vršenju zločina i da bi Pretresno veće, da nije počinilo ovu grešku,

zaključilo da su g. Stanišić i g. Simatović pomagali i podržavali zločine počinjene na navedenim lokacijama.

Žalbeno veće podseća da je u žalbenoj presudi u predmetu *Šainović i drugi*, koja je izrečena posle žalbene presude u predmetu *Perišić*, razjašnjeno da konkretna usmerenost nije element odgovornosti za pomaganje i podržavanje. Da bi došlo do takvog zaključka, Žalbeno veće je pažljivo proučilo jurisprudenciju ovog Međunarodnog suda i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu ("MKSRS") u vezi sa ovim pitanjem i preispitalo elemente odgovornosti za pomaganje i podržavanje u međunarodnom običajnom pravu. Žalbeno veće je tom prilikom primetilo da konkretna usmerenost nije smatrana elementom odgovornosti za pomaganje i podržavanje ni u sudskoj praksi ovog Međunarodnog suda i MKSR-a, a ni u međunarodnom običajnom pravu. Shodno tome, Žalbeno veće je odbacilo pristup koji je usvojen u žalbenoj presudi u predmetu *Perišić*, a kojim se zahteva konkretna usmerenost kao element koji obeležava *actus reus* odgovornosti za pomaganje i podržavanje, zaključivši da takav pristup "stoji u direktnoj i bitnoj protivurečnosti sa prevladavajućom jurisprudencijom koja određuje *actus reus* odgovornosti za pomaganje i podržavanje, kao i sa međunarodnim običajnim pravom". Žalbeno veće takođe je potvrdilo da se "po međunarodnom običajnom pravu, *actus reus* odgovornosti za pomaganje i podržavanje "sastoji od praktične pomoći, ohrabivanja ili moralne podrške koje bitno utiču na izvršenje zločina", kao i da "tražena *mens rea* jeste "znanje da te radnje pomažu izvršenju krivičnog dela". Shodno tome, u žalbenoj presudi u predmetu *Popović i drugi*, Žalbeno veće je potvrdilo da "konkretna usmerenost" nije uslov odgovornosti za pomaganje i podržavanje u međunarodnom običajnom pravu."

Shodno tome, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Agiusa i sudije Afandea, konstatuje da je Pretresno veće pogrešilo u primeni prava kada je zaključilo da postupci lica koje pomaže i podržava moraju da budu konkretno usmereni na pomaganje u vršenju zločina. Stoga Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Agiusa i sudije Afandea, prihvata žalbeni podosnov 2(A) koji je iznelo Tužilaštvo.

S obzirom na navedeni zaključak u vezi sa žalbenim podosnovom 2(A) koji je iznelo Tužilaštvo, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Agiusa i sudije Afandea, smatra da nema potrebe da razmatra argumente koje je Tužilaštvo iznelo u okviru preostalog dela svog drugog žalbenog podosnova i odbacuje ih kao bespredmetne.

Sada prelazim na implikacije zaključaka Žalbenog veća u vezi sa žalbenim podosnovima 1(A) i 2(A) koje je iznelo Tužilaštvo.

S obzirom na grešku u vezi sa odgovornošću na osnovu UZP-a koju Tužilaštvo ističe u svom žalbenom podosnovu 1(A), Tužilaštvo traži da Žalbeno veće preinači oslobađajuće presude izrečene g. Stanišiću i g. Simatoviću, primeni na dokaze ispravan pravni standard i izrekne im, u skladu sa članom 7(1) Statuta, osuđujuće presude po svim tačkama Optužnice na osnovu njihovog učešća u navodnom UZP-u. Sto se tiče greške u vezi sa odgovornošću za pomaganje i podržavanje koju Tužilaštvo navodi u svom žalbenom podosnovu 2(A), Tužilaštvo traži da Žalbeno veće preinači oslobađajuće presude izrečene g. Stanišiću i g. Simatoviću, primeni na dokaze ispravan pravni standard i izrekne im, u skladu sa članom 7(1) Statuta, osuđujuće presude za pomaganje i podržavanje zločina po svim tačkama Optužnice.

Alternativno, u vezi sa obe pravne greške, Tužilaštvo traži da Žalbeno veće "dodeli predmet nekom veću Međunarodnog suda, da bi ono primenilo ispravne pravne standarde na sudski spis i utvrdilo odgovornost g. Stanišića i g. Simatovića u skladu sa navodima Optužnice." U Žalbenoj raspravi, Tužilaštvo je naglasilo da se ne bi radilo o ponovnom suđenju, već o "procesu prosleđivanja radi ponovnog prosuđivanja na osnovu dokaza koji su već izvedeni na prvostepenom suđenju."

Simatović takođe tvrdi da bi Žalbeno veće, ukoliko bi zaključilo da je žalba Tuzilaštva osnovana, trebalo da vrati predmet “nekom specijalnom veću Međunarodnog suda na ponovno razmatranje, uz primenu odgovarajućeg pravnog standarda”.

Žalbeno veće podseća da će, u skladu sa uobičajenim standardom Žalbenog preispitivanja, ukoliko u prvostepenoj presudi pronađe neku pravnu grešku koja proističe iz primene pogrešnog pravnog standarda, formulisati ispravni pravni standard i, shodno tome, preispitati i relevantne zaključke o činjenicama koje je Pretresno veće izvelo.

Imajući u vidu prirodu i razmere pravnih grešaka koje je Žalbeno veće utvrdilo na osnovu žalbenih podosnova 1(A) i 2(A) Tužilaštva, uz suprotno mišljenje sudije Agiusa u vezi sa greškom u pogledu odgovornosti za pomaganje i podržavanje, i suprotno mišljenje sudije Afandea u vezi sa greškom u pogledu odgovornosti na osnovu UZP-a i greškom u pogledu odgovornosti za pomaganje i podržavanje, ukoliko bi Žalbeno veće sprovelo sopstveno preispitivanje relevantnih zaključaka Pretresnog veća o činjenicama, uz primenu ispravnih pravnih standarda, ono bi prvo moralo da se pozabavi greškom u pogledu odgovornosti na osnovu UZP-a i da izvede zaključke u vezi sa postojanjem i opsegom zajedničkog zločinačkog cilja koji je delilo više lica, a zatim da oceni doprinos i nameru Stanišića i Simatovića kao obeležja odgovornosti po UZP-u. U zavisnosti od rezultata takve analize, Žalbeno veće bi potom možda moralo da se pozabavi greškom u vezi sa odgovornošću za pomaganje i podržavanje.

Međutim, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, smatra da bi bilo neumesno sprovesti takvu analizu, budući da bi u tom slučaju Žalbeno veće moralo da analizira celokupni spis predmeta a da nije imalo prilike da direktno sasluša svedoke kako bi utvrdilo da li se uverilo da su zadovoljeni uslovi za odgovornost na osnovu UZP-a, a zavisno od rezultata te analize, takođe i uslovi za odgovornost po osnovu pomaganja i podržavanja. Štaviše, dokazi na koje se Tužilaštvo oslanja da bi utvrdilo postojanje zajedničkog zločinačkog cilja i *mens rea* za odgovornost na osnovu UZP-a, posredni su po svojoj prirodi, a za Žalbeno veće ne bi bilo dovoljno da se usredsredi na ograničene dokaze ili na postojeće zaključke iz prvostepene presude koji ne poklanjaju dovoljno detaljnu pažnju dokazima koji su relevantni za utvrđivanje eventualnog zajedničkog zločinačkog cilja ili učešća većeg broja lica. U tom smislu, Žalbeno veće takođe ističe obim i složenost ovog predmeta, u kome spis sadrži 4.843 dokazna predmeta i svedočenje i/ili pismene izjave 133 svedoka, čiji sadržaj pokriva velika područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine i vremenski period od četiri i po godine (od aprila 1991. do 31. decembra 1995.), a odnosi se na više krivičnih dela iz Statuta ovog Međunarodnog suda, brojne oružane grupe i razne navodne učesnike u UZP-u na visokim položajima. Ukoliko bi Žalbeno veće ocenjivalo celokupni spis ovog predmeta a da nije uživo saslušalo svedoke, ono ne bi bilo u mogućnosti da pravedno i tačno utvrdi krivičnu odgovornost Stanišića i Simatovića.

Imajući gorenavedeno u vidu, Žalbeno veće je u svom razmatranju kako dalje postupiti imalo određena diskreciona prava. Žalbeno veće pri tome napominje da od troje sudija koji su sačinjavali prvobitno Pretresno veće koje je direktno saslušavalo svedoke na suđenju, dvoje sudija nisu više u službi ovog Međunarodnog suda. Prema tome, u praktičnom smislu nije moguće da se predmet vrati prvobitnom Pretresnom veću sastavljenom od isto troje sudija, koji bi bili u najboljem položaju da izvedu neophodne zaključke na osnovu prvobitnog spisa predmeta. Ukoliko bi pak predmet bio prosleđen nekom novoformiranom pretresnom veću, koje bi trebalo da obavi taj posao samo na osnovu prvobitnog spisa predmeta, takvo veće bi se suočilo sa istim poteškoćama kao i Žalbeno veće, budući da nije direktno saslušalo svedoke.

Shodno tome, i uz podsećanje da žalbeni postupak nije suđenje *de novo*, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, smatra da ovaj predmet podrazumeva okolnosti koje opravdavaju novo suđenje u skladu s pravilom 117(C) Pravilnika. Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, stoga nalaže da se g. Stanišiću i g. Simatoviću ponovo sudi po svim tačkama Optužnice. Najzad, ukoliko će novo pretresno veće razmatrati odgovornost g. Stanišića i g. Simatovića za pomaganje i podržavanje krivičnih dela, Žalbeno veće mu, uz

suprotno mišljenje sudije Agiusa i sudije Afandea, nalaže da primeni gorenavedene, ispravne pravne norme u vezi sa odgovornošću za pomaganje i podržavanje, kojima se ne traži da postupci lica koje pomaže i podržava budu konkretno usmereni na pomaganje u izvršenju nekog krivičnog dela.

S obzirom da je prihvatilo žalbene podosnove 1(A) i 2(A) Tužilaštva i naložilo ponovno suđenje, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Agiusa i sudije Afandea, smatra da nema potrebe da razmatra treci zalbeni osnov Tužilaštva i odbacuje ga kao bespredmetan.

DISPOZITIV

Pročitacu sada u celosti dispozitiv presude Žalbenog veća.
Gospodine Stanišiću i g. Simatoviću, molim vas da ustanete.

Iz gore navedenih razloga, **ŽALBENO VEĆE**,

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika,

IMAJUĆI U VIDU pismene podneske strana u postupku i njihovu usmenu argumentaciju iznetu na žalbenom pretresu 6. jula 2015;

ZASEDAJUĆI na javnoj sednici;

PRIHVATA, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, žalbeni podosnov 1(A) Tužilaštva i **PONIŠTAVA**, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, odluku Pretresnog veća da oslobodi Stanišića i Simatovića optužbi za počinjenje, putem učešća u udruženom zločinačkom poduhvatu, ubistva, kao kršenja zakona i običaja ratovanja, i ubistva, deportacije, drugih nehumanih dela (prisilno premeštanje) i progona, kao zločina protiv čovečnosti po svim tačkama optužnice;

PRIHVATA, uz suprotna mišljenja sudije Agiusa i sudije Afandea, žalbeni podosnov 2(A) i **PONIŠTAVA**, uz suprotna mišljenja sudije Agiusa i sudije Afandea, odluku Pretresnog veća da oslobodi Stanišića i Simatovića optužbi za pomaganje i podržavanje ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja i ubistva, deportacije, drugih nehumanih dela (prisilno premeštanje) i progona kao zločina protiv čovečnosti po svim tačkama optužnice;

NALAŽE, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, na osnovu pravila 117(C) Pravilnika, da se Stanišiću i Simatoviću ponovo sudi po svim tačkama optužnice;

NALAŽE, uz suprotna mišljenja sudije Agiusa i sudije Afandea, pretresnom veću koje će biti određeno za ponovno suđenje, da, ukoliko bude razmatralo odgovornost za pomaganje i podržavanje, primeni ispravne pravne norme o odgovornosti za pomaganje i podržavanje onako kako su one u ovoj presudi utvrđene, a koje ne zahtevaju da dela lica koje pomaže i podržava budu konkretno usmerena na pomaganje u izvršenju zločina;

ODBACUJE žalbu Tužilaštva u svim ostalim delovima; i

NA OSNOVU pravila 64, 107 i 118 Pravilnika,

NALAŽE, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, da se Stanišić i Simatović pritvore i **NALAŽE** upravniku Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija u Hagu, uz suprotno mišljenje sudije Afandea, da ih zadrži u pritvoru do daljeg naloga.

Sudija Carmel Agius prilaže izdvojeno i delimično suprotno mišljenje.

Sudija Koffi Kumelio A. Afandea prilaže suprotno mišljenje.
